

ASILSIZ SOYKIRIM İDDİASI VE ERMENİ TERÖRÜ

AYDIN, Nurhan
TÜRKİYE/ТУРЦИЯ

Rusya, İngiltere ve Fransa'nın 19. yüzyıl sonlarından başlayarak Osmanlı sınırları içinde yaşayan gayrimüslimlerin haklarını savunmak bahanesiyle devletin içişlerine müdahale etmeleri ve gayrimüslimleri ayaklandırmaları sonucunda Osmanlı Devleti önemli sorunlarla karşılaşmıştır. Bu bağlamda Osmanlı ülkesinde yaşayan Ermeniler, adı geçen devletler tarafından kullanılmıştır. Ermeni meselesinin uluslararası nitelik kazanması ise 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı'nda Osmanlı'nın yenilgiye uğraması sonucunda imzalanan Ayastefanos (1877-1878) Osmanlı-Rus Savaşı sonunda Ayestefanos Antlaşması'nın imzalanacağı sırada Ermeni Patriği Nerses Varjabedian başkanlığında toplanan Ermeni Meclisi, Rus Çar'ına başvurmayı kararlaştırmıştır. Patrik, Rahip Kavork Vartabet Kusjukliyan ve Osmanlı murahhas heyetinde bulunan Stephan Aslanyan Paşa ve Hovannes Efendi'yi görüşmelerde Ermenilerin çıkarlarını koruması için görevlendirmiştir. Ermeni temsilcilere Rus murahhas heyetinde bulunan İgnatyev, Bulgarlara verilen hakların kendilerine verilmeyeceğini, ancak çok yakın gelecekte Ermenilerin buna hazır olmaları gerektiğini bildirmiştir. (**Oganisyan, Vek Borbi, Münih**, Moskova, Fenik Yayınevi, 1991, s. 400) Antlaşması ile mümkün olmuştur. Antlaşmanın 16. maddesi (Ayastefanos Antlaşması'nın 6. maddesinde öngörülen şartlar, Berlin Antlaşması'nın 61. maddesinde yer almıştır.) ile Rus Hükûmeti Doğu Anadolu'da Ermenilerle meskûn kasabalarda mahalli şartların gerektirdiği ıslahatların yapılmasını Osmanlı Devleti'ne kabul ettirdi. Aslında bu madde savaş boyunca tebaası buldukları devletin aleyhine Rus ordularının yanında yer alan Ermenilerin beklentilerine cevap oluyordu. Ermeni liderleri Doğu Anadolu'da en azından muhtar bir Ermenistan kurulmasını istiyorlardı.

Ermeni meselesinin uluslararası gündeme taşınmasından sonra I. Dünya Savaşı'na kadar birçok isyan ve ayaklanmalar çıkararak Osmanlı Devletine karşı gelen Ermeniler, 1914'ten sonra Kafkasya cephesinde Rus ordusuna katılarak ve cephe arkasında sabotaj eylemlerine başlayarak savaşın seyrini değiştirmek istemişlerdir. Aynı zamanda İstanbul'da faaliyet gösteren Taşnaksutyun ve Hınçak Partilerinin ayrılıkçı faaliyetlerinin güçlenmesi ve çeşitli isyanların ortaya çıkması üzerine dâhiliye Nezareti 24 Nisan 1915'te Ermeni siyasi parti ve derneklerinin kapatılması ve liderlerinin yakalanması konusunda bir karar çıkarmıştır. (Bu kararın uygulanması ve tutuklanan Ermeniler hakkında daha geniş bilgi için **bkz.: Osmanlı Belgelerinde Ermeniler (1915-1920)**, (Başbakanlık Devlet Arşivleri Yayınları, Ank., 1994,

s.7) Ermenilerin iddia ettikleri sözde Ermeni soykırımını bu karara dayandırmaktadır. Kafkasya cephesinde yaşayan Ermenilerin silahlanarak Rus ordusuna katılmaları ve sivil halkı katletmeye başlamaları üzerine Dâhiliye Nezareti tarafından 27 Mayıs 1915'te tehcir kararı (Göç ve iskân) kabul edilmiştir. (Hasan Babacan, “**Ermeni Tehcirini Hazırlayan Faktörler ve Tehcir, Düünden Bugüne Türk-Ermeni İlişkileri**” Der.: İdris Bal ve Mustafa Çufalı), Nobel Yayınları, 1. Baskı, Ağustos 2003, ss. 297-307)

Dâhiliye Nazırı Talat Bey'in sadarete verdiği 26 Mayıs 1915 tarihli tezkirede durumun vahametini ortaya koyuyor ve Ermenilerin işledikleri suçları şu şekilde sıralıyordu. (Hasan Babacan, a.g.e., s. 304)

“Harp mıntıklarına yakın yerlerde oturan Ermenilerden bir kısmı devletin hudutlarını devlet düşmanlarına karşı korumakla meşgul olan Ordu'yu Hümayunun hareketini güçlendirmektedir. Askere erzak ve mühimmat naklini zorlaştırmaktadır. Düşmanla aynı gayeleri paylaşmakta ve onlarla iş birliği yapmaktadırlar. Ermenilerin bir kısmı düşman saflarına katılmaktadır. Memleket dâhilinde askerî birliklerimize ve masum halka silahlı saldırılarda bulunmaktadırlar. Düşman deniz kuvvetlerine erzak sağlamaktadırlar. Müstahkem mevkileri düşmana göstermektedirler.”

Dahiliye Nazırı Talat Bey'in Sadarete verdiği bu tezkireden bir gün sonra 27 Mayıs 1915) “Vakt-i Seferde İcraat-ı Hükûmet'e karşı gelenler için cih-i Askerîyece İttihaz olunacak tedabir hakkında Kanun-i muvafakat” çıkarıldı ve yürürlüğe kondu.

Dahiliye Nazırı Talat Bey'in bu tezkiresi, 30 Mayıs 1915'te Meclis'i Vükela'da müzakere edilerek kabul edilmiştir. Buna göre savaş bölgelerinde bulunan Ermenilerden bir kısmının düşman saflarına katılmaları, Osmanlı askerini arkadan vurmaları ve casuslukta bulunmaları sebebiyle, cephe gerilerine sevk edilmeye başlanıldığı, kolaylıklar sağlanarak usule ve devletin menfaatlerine uygun olarak devam ettirilmesi, istenmiş ve göç ettirilen Ermenilerin muhacirlere ayrılan tahsisattan iâşe ve ibatelerinin sağlanması, mali ve iktisadi meselelerinin halledilmesi, bunlara ait gayri menkullerin ve meselelerinin tespiti yapıldıktan sonra muhafaza veya tanzim edilmesi, gittikleri yerlerde arazi, emlak ve iş sağlanması ve ilgili Nezaretçe tanzim edilecek komisyonların ilgili mahallerde görev yapmaları istenmiştir. (Yusuf Hikmet Bayur, **Türk İnkılabı Tarihi**, Cilt: II/III, Ank. TTK. Yay. 1991, ss. 40-42)

1 Haziran 1915 tarihinde Kanun-i Muvakkat (Osmanlı Devleti'nin savaşa girmesi sırasında Meclis tatil edilmişti. Bu nedenle çıkarılan bu Kanun'la, Kanun Hükümünde Kararname niteliğindedir. Bu Dönem'de çıkarılan kanunlar Kanun-i Muvakkat şeklinde Meclis-i Vükela'dan geçerek uygulanıyordu) yayımlanarak Ermeni tehciri ile ilgili işlemler tamamlanmış oldu.

Ermenilerin iskân yerlerine gitmeleri için yakın ve meşakkatsız yollar tercih edilmiş, ayrıca emniyetlerinin muhafazası için özen gösterilmiştir. Gittikleri

yerlerde nüfus dengelerini bozmamaları hususunda da tedbirler alınmıştır. (BOA, DH. ŞFR, No: 54/308, **Osmanlı Belgelerinde Ermeniler**, 145)

Tehcir Kanunu bütün Ermenileri ihtiva etmiyordu. Bazı şartları taşıyanlar bu kanunun dışında tutulmuşlardır

I. Dünya Savaşı yıllarında ve daha sonraki dönemde Ermeni Tehciri üzerine yazılar ve araştırma yapan Batılı gazeteci ve yazarlar olaylara tamamen Ermeni gözüyle bakmışlardır. Ermenilerin isyan etmediklerini, sürgün hareketi başlayınca silahla karşı koyduklarını ileri sürmüşler ve günümüzde de aynı şekilde iddiaları sürmektedir. Ermenilerin ilk isyan ve terör hareketleri ile Tehcir Kanunu'nun çıkarıldığı tarihler incelendiğinde ve karşılaştırıldığı takdirde bu iddiaların ne kadar asılsız ve tutarsız olduğu ortaya çıkar. (İhsan Sakarya, **I. Dünya Harbi ve Ermenilerin Göç Ettirilmesi**, Ank. Gen. Kur. Basımevi, s. 98)

Ancak ne var ki 1915'te yapılan Ermeni göç ve iskân yasası, daha sonraki dönemlerde de, zamanımızda da Avrupa devletleri tarafından "Türklerin Hristiyanları katliamı" şeklinde propaganda malzemesi olarak kullanılmıştır ve kullanılmaya da devam edilmektedir.

Sevk ve iskân sırasında alınan tüm tedbirlere rağmen bazı aksaklıklar görülmüştür. Göçe tabi tutulan kabilelerde bazı ölüm hadiseleri de olmuştur. Bu konudaki rakamlar son derece subjektif ve birbiriyle çelişir durumdadır. En bariz örnek ciddiyeti ile tanınan **Encyclopedia Britannica**'nın 1918 baskısında tehcir sırasında ölen Ermeni sayısı 600.000 olarak yazılmışken 1968 yılı baskısında bu sayı 1.500.000 olarak belirlenmiştir. (Ekrem Memiş-Nuri Köstüklü, **Yeni ve Yakın Çağda Türk Dünyası**, Konya, Çizgi Yay. 2000, s. 253) Aynı ansiklopedinin iki ayrı baskısında bu kadar anormal bir değişimin olduğu dikkate alınırsa olayın nasıl farklı rakamlarla çarpıtıldığı çok daha iyi anlaşılacaktır. Şunu da ifade edelim ki, bu dönemde 1.500.000'dan fazla Müslüman Türk'te Ermeni çeteleri tarafından vahşice katledilmiştir. Bu dönemde Osmanlı Devleti'nin genel nüfusu 18.520.000 (Abdurrahman Çaycı, "Türk-Ermeni İlişkilerinde Gerçekler" **Türkiye'nin Sorunları Sempozyumu**, Hacettepe Üniv. Atatürk İlk. ve İnk. T. Ens. Ank. TTK Yay. 1995, ss. 75-114) olarak belirtilmektedir. Bu nüfusun 1.300.000'ini (% 6.9) Ermeni nüfus oluşturmuştur ve Ermeni nüfusu Anadolu'da hiçbir yerde çoğunluğa sahip değildir. (Esat Uras, **Tarihte Ermeniler ve Ermeni Meselesi**, İst. Bel. Yay. 1976, s. 735) Dolayısıyla günümüzde 1.500.000-2.000.000 Ermeni'nin soykırıma tabi tutulduğu iddialarının asılsızlığı verilen rakamlardan açıkça anlaşılmaktadır. 1920'li yıllarda "Ermeni Katliamı" iddialarının asılsızlığı ortaya çıkmıştır. Bu durum İngiliz Dışişleri Bakanlığı arşiv kayıtlarında da açıkça belirtilmiştir. Ermeni iddialarıyla ilgili olarak, böyle bir vesika bulunmadığı gibi bundan sonra da bulunması son derece şüphelidir. (Çaycı, a.g.e., ss. 75-114)

Uluslararası Alanda Ermeni Soykırım İddiası ve Örgütsel Dayanışma

Sözde Ermeni soykırım iddiası Ermenistan'ın bağımsızlığını ilan etmesinden çok önce başlamıştır. Bu görevi 1915 yılından 1991 yılına kadar Amerika ve Avrupa'daki Ermeni diaspora kuruluşları üstlenmiş ancak koordinasyon çalışmaları Sovyet Ermenistan'ı tarafından yapılmıştır. (Hatem Cabbarlı, "Sözde Ermeni Soykırım Propagandası ve Türkiye" **Ermeni Araştırmaları 2. Türkiye Kongresi Bildirileri**, II. Cilt. Ank. EAE. Yay. 2007, s. 1219)

Sözde Ermeni soykırımının uluslararası kamuoyu ve Türkiye tarafından kabul edilmesi yönündeki propaganda faaliyeti, hâlen Ermenistan dış politikasının ana eksenini oluşturmaktadır. Ermenistan Dışişleri Bakanı Vardan Oskanyan Erivan Devlet Üniversitesinde yaptığı bir konuşmada ABD, Avrupa ülkeleri ve sivil toplum örgütleri ile iş birliği içinde olan Ermenistan Hükûmeti'nin ve diaspora kuruluşlarının sözde Ermeni soykırımının kabul edilmesi için genel olarak üç yönden faaliyet gösterdiğini açıklamıştır:

1. Başta ABD ve Avrupa ülkeleri olmak üzere diğer ülkelerle iki taraflı ilişkilerde sözde Ermeni soykırımının kabul edilmesi yönünde faaliyetler.

2. Uluslararası örgütlerin sözde Ermeni soykırımını kabul etmesi yönünden propaganda çalışmaları.

3. Türkiye'nin sözde Ermeni soykırımını kabul etmesine yönelik propaganda çalışmaları.

Bu politika Ermenistan Hükûmeti'nin koordine çalışmalarıyla Ermeni diasporası ile eş zamanlı olarak yürütülmektedir. (Hatem Cebbarlı, a.g.e., s. 1220 **Bkz.:**<http://www.regnum.ru/expnews/256620.html>)

Sözde Ermeni Soykırımı çerçevesinde Ermenistan Millî Bilimler Akademisi ve Dünya Ermenileri Organizasyonu "Kanıtlar Paketi" hazırlama girişiminde bulunmuştur. Bu amaçla, Dünya Ermenileri Organizasyonu, Ermenistan Millî Bilimler Akademisi salonunda 6-7 Mayıs 2004 tarihinde "Ermenistan-Türkiye İlişkilerinin Normalleşmesinde Soykırım Faktörü" adında bir konferans düzenlenmiştir. (**Armyane Planiruyut Sobrat "Polny Paket Doozatelstv Genotsida 1915 v Osmanskoy Turstii**)

Konferansa Ermenistan, Almanya, Yunanistan, Fransa, İtalya, ABD, Rusya, Avusturya, Kanada ve İsviçre'den "soykırım konusunda" sözüm ona uzmanlar katılmıştır.

Konferansın başlıca amacı, Ermenilerin iddiasını uluslararası hukuk kuralları ve Cenevre Soykırım Sözleşmesi çerçevesinde tanımlamak ve dünya kamuoyuna duyurmaktır. Bu amaçla, konferans sonucunda konunun daha geniş bir şekilde öğrenilmesi için bu konuda sözde uzman olan kişilerden oluşan özel bir komisyonun kurulmasına karar verilmiştir. Bu komisyon çalışmaları sonucunda elde edilen belgeler ve hukuki değerlendirmeler Ermenistan'a sözde soykırımın uluslararası alanda tanıtılması için resmi belge ve kaynak teşkil

edecektir. Bu kaynaklara dayanarak yapılan çalışmalar sonucunda uluslararası alanda ciddi baskılarla karşılaşan Türkiye'ye sözde Ermeni soykırımının kabul ettirilmesi amaçlanmıştır.

Ermenistan Hükûmeti sözde soykırımın 90. yıl dönümü olan 2005 yılında propaganda faaliyetlerini koordine etmek için "Ermeni Soykırımının 90. Yıl dönümü Organizasyonu ve Tedbirleri Hakkında Devlet Komisyon'u" kurmuştur. Komisyon Projesi'ne göre, başta Erivan olmak üzere Ermenistan'ın her yerinde, Avrupa, Orta Doğu ülkeleri ve Amerika'da propagandalar düzenlenecek, dünyadaki bütün Ermeni Kiliselerinde "soykırım kurbanları" için dualar okunacaktır. (Hatem Cabbarlı, a.g.e., s. 1221)

Ermeni tarihçiler ve araştırmacılar sözde Ermeni soykırımını tanımlamak için özel bir terim geliştirmek çabası içinde olmuştur. 1969'da Paris'te düzenlenen bir toplantıda Lübnan'lı hukukçu Metr Musa Prens yaptığı bir konuşmada "genocide" kelimesi ile birlikte ilk defa olarak "armenocide" deyimini kullanmış ve bu terim Ermeniler tarafından benimsenmiştir. Bu tarihten itibaren "armenocide" terimi Ermeni araştırmacılar tarafından sıklıkla kullanılmaktadır. (Azat Amabaryan ve Stepan Stepanyan, **Genotsid Armyan, Ermenistan Cumhuriyeti**, Bilimler Akademisi, Gitutyayayı, Erivan 1995, Armenotsid, **Bkz.: <http://genocide.ru/armenovide.html>**.)

ABD'de Ermeni örgütlenmesi 19. yüzyılın sonlarından itibaren Osmanlı'dan bu ülkeye göç eden, Taşnak ve Hınçak terör örgütleri etrafında birleşen ve teröre destek veren Ermeniler tarafından başlanmıştır. Nitekim Bitlis isyanından sonra Louisiana Senatörü Newton Blanchard 3 Aralık 1894'te Ermeni meselesini parlamentoda gündeme taşımıştır. Osmanlı ülkesinde yaşayan Ermenilere ve Amerikan vatandaşı Ermenilere baskı yapıldığı ifade edilmiş ve Başkandan Parlamente'ye bu konuda bilgi vermesi istenmiştir. (Şenol Kantarcı, **Amerika Birleşik Devletlerinde Ermeniler ve Ermeni Lobisi**, Aktül Yay. 2004, ss. 134-135)

Bu tarihten itibaren Ermeni meselesi her yıl sürekli olarak senatoda görüşülmüştür. 1915 yılına kadar Amerikan Parlamentosunda Osmanlı Ermenileri ve Amerikan vatandaşı Ermenilere baskı yapıldığı iddia edilmiş ve Osmanlı Devleti Ermenilere "soykırım" yapmakla suçlanmıştır. ABD Ermeni kuruluşları ve terör odakları, senato ve kongrenin (Hatem Cabbarlı, a.g.e., s. 1222) yanı sıra eyalet meclislerinde de sözde Ermeni soykırımının kabul edilmesi yönünde propaganda faaliyetlerine devam etmektedir. Nitekim 2005 yılı itibarıyla toplam 38 eyalet meclisi sözde Ermeni soykırımı tanıyan yasa tasarısını kabul etmiştir. (Genotsid Armyan, "1915 Gode Priznali Eşe Tri Ştata ŞŞA", **Bkz.: <http://www.regnum.ru/expnews/255806.html>**).

1985'te Ermeni diasporası asılsız soykırım iddiaları ile ilgili hazırladıkları dört tasarının Kongre'de görüşülmesine çalışmıştır. 192 sayılı tasarı Temsilciler Meclisi'nde uzun tartışmalara neden olmuş ama 206 "evet" oyuna karşılık 213

“hayır” oyu ile kabul edilmemiştir. (Kantarıcı, **Amerika Birleşik Devletlerinde Ermeniler**, ss. 219-261)

1970’li yılların başlarında yurtdışında yaşayan Ermeniler, ASALA (Ermenistan’ın Kurtuluşu için Ermeni Gizli Ordusu) terör örgütünü kurarak, sözde Ermeni soykırımı kurbanlarının intikamını almak ve “soykırım gerçeklerini” dünya kamuoyuna duyurmak için Türk diplomatlara karşı terör eylemlerine başlamıştır. (ASALA terör örgütü hakkında **Bkz.:** <http://www.ermenisorumu.gen.tr/tukce/teror/asala.html>) 12 Mart 1985 yılına kadar Ermeniler terör eylemlerine devam etmiş, düzenledikleri terör eylemlerinde Avrupa ülkelerinin vatandaşlarının da ölmesi ve Türkiye’nin terör örgütü üyelerine yönelik operasyonlara başlaması üzerine eylemlerini durdurmuştur.

Amerika Ermeni Millî Komitesi’nin çalışmaları sonucunda altmış Kongre üyesi 28 Nisan 2004 tarihinde sözde Ermeni soykırımı kurbanlarını anmak için Washington Capitol tepesinde bir araya gelmiştir. Washington’da faaliyet gösteren sivil toplum ve insan hakları örgütlerinin temsilcileri de toplantıya davet edilmiştir. (Hatem Cabbarlı, a.g.e., s. 1224)

ABD, Hay Dat Ofisi Başkanı Kiro Manoyan Regnum Haber Ajansı’na verdiği demeçte “Ermeni toplumu tarihten kaynaklanan nedenlerden dolayı Türkiye’yi düşman ülke olarak algılamaktadır. Türkiye’nin 1915’te Ermenilere yaptığı “soykırım” yakın geçmişe kadar devam etmiştir. Sadece Batı Ermenistan’ın değil, Doğu Ermenistan topraklarının bir bölümü de Türkiye tarafından işgal edilmiştir. Soykırımın uluslararası alanda ve Türkiye tarafından kabul edilmesi yönünde çalışmalara devam edeceğiz. Sadece manevi alanda tatmin olmakla yetinmeyecek, soykırımın tanınmasından sonra tazminat konusunu gündeme getireceğiz. Soykırım Ermeniler için geçmişin değil, geleceğin sorunudur” (Armyane SŞAza Djonakerri: İntervyu Glav. Ay. Data Kiro Manoyena İAREGNUM “**Bkz.:**<http://www.regnum.ru/expnews/305294.html>.) şeklinde ifade etmiştir.

Ermeni diasporası bütün Avrupa ülkelerinde sözde Ermeni soykırım iddiasını kabul ettirmek için büyük çaba göstermekte, özellikle Fransa, İngiltere ve Almanya’da örgütsel propaganda çalışmalarını önemsemekte ve bu ülkelerdeki çalışmaları süreklilik arz etmektedir. Ermeniler Avrupa’da örgütsel propaganda çalışmalarına 20. yüzyılın ilk yarısında başlamışlardır. 1925’te Fransa’da toplanan, Fransa Ermenilerinin yeni bir örgütlenme süreci başlamıştır. 1924’te Taşnak Örgütü’nün gençlik kolunun ideolojik eğitimini üstlenecek Rostom kütüphanesi kurulmuştur. Avrupa’da yaşayan Ermeniler, genellikle Taşnaksutyun Partisi’nin önderliğinde örgütlenmiştir. Nitekim partinin 11 (7 Mart 1929) ve 12. kurultayı Türkiye aleyhine bazı kararlar almış, sözde soykırım ve toprak talepleri ile beraber Kürt meselesini de ön plana çıkarmıştır. (Organisyon, **Vek. Borbı**, s. 400)

Taşnaksutyun Partisi Batı Avrupa Merkez Komitesi ve Hay Dat Komisyonu temsilcilerinin 2004'te Fransa'da Türkiye'nin AB üyeliğine karşı düzenledikleri mitinge yaklaşık 12 bin kişi katılmış, Fransa Hükûmeti ve Cumhurbaşkanından Türkiye'nin AB'ye tam üye olmasına hayır demeleri talep edilmiştir. (Frantsiya Doljna Skazat Net Çlenstvıs Turtsii v Evrosoyuz", **Bkz.:**<http://wwwherkir.am/ryslindex.php?sub=armkid=7105>)

Taşnaksutyun, Fransız Sosyalist Partisi ve Fransız tarihçiler ile yoğun iş birliği içindedir.

Ermenilerin soykırım tezini kabul ettirmek ve bu konuda tam destek almak için propaganda yaptıkları bir diğer ülkede Almanya'dır. 1920'lerden başlayarak bu ülkeye göç eden Ermeniler örgütlenecek çalışmalarına başlamıştır. Dernek eş başkanları Rogerbah ve Abegyen Ermeni kültür ve tarihini anlatan Almanca **Hayatsan (Ermenistan)** adında bir dergi yayımlamıştır. (Organisyan, **Vek Borbi...**, s. 395)

İkinci Dünya Savaşı arifesinde Almanya'da Ermeni propagandası ve faaliyetleri azalmış, hatta birçok Ermeni Almanya'yı terk ederek başka Avrupa ülkelerine göç etmiştir. 1968'de tekrar Hınçak terör örgütünün faaliyeti Almanya'da "Ermeni Kültür Birliği" adı altında yeniden örgütlenmiştir.

1970'li yılların ortalarında Ermeni terörünün ortaya çıkması üzerine, Almanya Ermeni diasporası, teröristlerin saldırılarını haklı çıkarmak amacıyla propaganda çalışmaları ile Alman kamuoyunu 1990'lı yıllara kadar Almanya'da devlet tarafından hiçbir engel çıkarılmasa da propaganda çalışmalarında çekingen davranmıştır. Bunun en büyük nedeni ise Almanların Yahudi soykırımını gerçekleştirmiş olmasıdır. Bu bağlamda Almanların psikolojik durumu da göz önüne alınmıştır.

Geçmişten Günümüze Ermeni Terörü

Terör Nedir?

Terör kavram olarak, Türkçe'deki karşılığı ile "korkutma, yıldırma ve tedhiş" anlamına gelmektedir. Terörizm tek başına ne şiddet, ne zor kullanma, ne de kargaşa çıkarmaya yönelik bir harekettir. Zor kullanmak yolu ile yeni bir düzen oluşturmak anlamı içerir. Bu anlamda terörizme "Politik Tedhişçilik" de denilebilir. (Emin Demirel, **Kapanmayan Yara Terör**, İstanbul. GHMD Yayınları. 1995, s. 17)

Terör tanım olarak: Bir güce, bir iktidara zorla kabul ettirmek amacıyla sistemli bir biçimde şiddet kullanma, yıldırma, tedhiş olarak tanımlanmaktadır. (**Büyük Larousse, Libraire Larousse**, Cilt: 22, Milliyet Gazetecilik A. Ş. 1986, s. 11444) Şiddetin geniş bir alana yayılmış bir biçimi olarak etnik terörizm, terörist liderlerin kendi grup kimliklerine olan yoğun bağlılıkları, yaygın şiddet yoluyla bunu arttırmaya çalışmaları ve bir tür özerklik sağlanması ya da grubun devlet olması gibi ileri seviyedeki siyasi hedefler çerçevesinde varlık sebebi olan iddiaları sürdürme amacını taşır. Etnik teröristler, bu amaç

doğrultusunda baskın (dominant) durumundaki diğer büyük topluluktan işgalci, muhalif, sömürgeci ya da dış göç olarak bahsederek kendi eylemlerini yasallaştırırlar. (Vamık Volkan, **Bloodlines, From Ethnic Pride to Ethnic Terrorism**, New York, 1997, s. 25)

Bazı teröristler ulusal kurtuluş ve bağımsızlık mücadelesi verdiklerini, bazıları geçmişteki olayların intikamını aldıklarını (Örneğin ASALA, Ermeni Soykırım Örgütleri), bazıları ise belirli ırk veya dinî, siyasal, sosyal, kültürel ve ekonomik yapıları egemen kılmak istediklerini söylerler. (Y. Atilla Şehirli, “Asala’nın Ortaya Çıkışı Eylemleri İlişkileri ve Sonu”, **Dünden Bugüne Türk-Ermeni İlişkileri**, Ankara, 2003, s. 643)

Osmanlı Döneminde Ermeni Terörü

Osmanlı Ermeni toplumunun 1800’lü yılların başında Ermenilerin Osmanlı Devleti’nde bir sorun hâline gelmeye başlamasının en somut göstergesi, Ermenilerce kurulan dernek ve cemiyetlerin gerçekleştirdikleri terör eylemleri olmuştur. Eylemleriyle Osmanlı Devleti’ni parçalayacaklarının farkında olan Ermeni grupları, Batılı güçlü devletlerin dikkatini çekerek onların Osmanlı Devleti’ne müdahalesini ve Osmanlı Ermenilerine yardımlarını sağlamayı amaçlamışlardır. Bunda da başarılı olmuşlardır (Yücel Acer, “Terörizm Kavramı Açısından Ermeni Terörü ve Genel Nitelikleri” **Ermeni Araştırmaları**, Ank. EAE. S. 8, ss. 119-120).

Rusya, Küçük Kaynarca Antlaşması’ndan kaynaklanan “Osmanlı Hristiyanları’nın hamiliği” sıfatı ile bu türden müdahalelerini resmen yapabiliyordu. 1877-78 Osmanlı-Rus Savaşı’ndan sonra yapılan Berlin Antlaşması ile Osmanlı Ermenileri uluslararası bir sorun hâline gelmiş ve Batılı devletlerin antlaşmayı istismarları sonucu direkt müdahalelerine yasal zemin oluşturmuştur. (Azmi Süslü-M. Fahrettin Kırzioğlu-Rafet Yinanç-Yusuf Halaçoğlu, **Türk Tarihinde Ermeniler**, Birinci Basım (Kars, Kafkas Ün. Rektörlüğü Yay. 1995) ss. 120-121)

Ermenilerin, hem sorunu gündemde tutup dış müdahale ve destek sağlamak, hem de kendileri açısından mücadeleyi devam ettirmek için çeşitli karışıklıklar yaratmaları, bu dönemler boyunca sürekli karışıklıklar bir durum olmuştur (Enver Ziya Karal, **Armenians Question**, Ank. 1975, ss. 12-13). Bu olayların bir kısmı münferit nümayişler, bir kısmı toplu isyanlar, bir kısmı ise cinayet ve suikastler şeklinde kendisini göstermiştir. Halka açık yerlere bomba konulması, resmi görevlilerin öldürülmesi, katledilen insanların vücut organlarının kesilmesi, sabotajlar, hırsızlıklar ve benzeri eylemlerin izlerini İngiliz dökümanlarından da takip etmek mümkündür (Salahi Ramandan, Sonyel, **The Ottoman Armenians, Victims of Great Power Diplomacy** (London, K. Rustem and Brother, 1987)

Bu olayların gerisindeki yapılanma ise çoğunlukla Ermenilerce Osmanlı toprakları dışında ya da içinde kurulan cemiyet ve derneklerdi. 1878’de Van’da Kızıl Haç derneği, 1881’de Erzurum’da Anavatan Müdafileri (Pashtpan

Haireniats) derneği, 1885'te Van'da ihtilalci Ermenistan Partisi kurulmuştu. 1890 yılında ise adı daha fazla duyulacak olan Taşnaksutyun (Tiflis Ermeni İhtilal Federasyonu) kuruldu. Amacı, ihtilalci terör örgütleri kurmak, halkı silahlandırmak, Hükümet yetkililerine ve Ermeni muhbirlerle karşı eylem düzenlemek ve sonuçta Ermeni bağımsızlığını sağlamaktı. (Yavuz Özgüldür-Ali Güler-Suat Akgül ve Mesut Akgül, **Her Yönü ile Ermeni Sorunu**, Ank. K. H. O. Yay. 2001, ss. 155-161)

Şiddet eylemleri yapılanması içerisinde Ermeni kilisesinin rolü de oldukça önemli bir yer tutmaktaydı. Denilebilir ki, Ermeni meselesinin teşekkülünde hareket noktası patrikhane, kiliseler ve okullardan başlamakta ve cemiyetler, komiteler, terör grupları ile devam etmektedir (Enver Yaşarbaş, **Ermeni Terörünün Tarihçesi**, İst. Petek Yay., 1984, ss. 1-42). Her isyanda Batı'nın yanı sıra patrikhane ve papazlarında desteği ve rolü mevcuttur.

Ermeni meselesinin ortaya çıkması ve alevlenmesinde bu tür teşkilatların ve kiliselerin rolü somut birçok kıskırtma ve kanlı olaylarla kendini göstermiştir. 1800'lü yılların sonu Ermeni sorununun artık somut olaylara dönüştürüldüğü ilk yıllar olmuştur. (Sason ayaklanmasında Bitlis'in Sason ilçesinde, Hınçak üyesinin çabalarıyla Müslümanlarla Ermeniler arasında huzursuzluk, güvensizlik ve çatışmalar başlamıştır. Sonuçta Haziran 1894'te ciddi çatışmalar çıkmış ve Eylül sonuna kadar sürmüştür. Salahi R. Sonyel, **Turkey's Struggle**...ss. 155-159) 1882 ile 1904 yılları arasında 38 büyük çaplı Ermeni isyanlarından ve teröründen bahsetmek kolaylıkla mümkündür. Bunlardan yaklaşık 31 tanesi Birinci ve İkinci Sasun isyanları (1894-1897) Zeytun isyanı (1895) ve Adana isyanı (1909) gibi büyük çaplı isyanları da kapsayan Ermeni ayaklanmalarıdır. (Yücel Acer, a.g.e., s. 121)

Bunlardan başka, yaralama, katletme ve öldürmelerle sonuçlanmış önemli boyutta birçok Ermeni olaylarından bahsedilmesi gerekmektedir. 8 Aralık 1882 tarihli Anavatan Müdafileri Olayı, Mayıs 1889'da Armenekan çeteleri ile çatışma Ağustos 1889 Musa Bey Olayı, 15 Temmuz 1890 tarihli Kumkapı nümayişi, 1892-1893 tarihleri arasındaki Merzifon, Kayseri ve Yozgat'ta cereyan etmiş olaylar, 30 Eylül 1895 tarihli Babiali olayı ve 14 Temmuz 1896 tarihli ve Taşnak komitesince planlanan Osmanlı Bankası baskını bu tür olaylar arasında sayılabilir. (Süslü ve diğerleri, a.g.e., ss. 150-151)

Daha spesifik olaylardan da bahsetmek mümkündür. 20 Haziran 1890'da Erzurum Saint Asalyan kilisesi aranırken karşı konulmuş ve iki subay ve bir jandarma eri şehit olmuştur. Kilise de Rusya'dan getirilmiş silahlar bulunmuştur. 25 Ekim 1895 Cuma namazında, Müslümanlara bir saldırı yapılmış ve çıkan olaylarda 200'e yakın Müslüman ölmüştür. 1905'te II. Abdülhamit'e bir suikast girişimi olmuştur. 31 Mart Vakası sonrasında, Ermeniler 1909 yılı içerisinde Adana'da katliamlar yapmışlardır. (Yücel Acer, a.g.e., s. 122) 1904 ve 1906 yılları arasında ise toplam 105 kişi Ermenilerce

gerçekleştirilen suikastlarda öldürülmüştür. (Atıla Şehirli, **Türkiye’de Bölücü Terör Hareketleri ve Devletin Aldığı Tedbirler**, İst. Burek Yay. 2000, s. 206)

I. Dünya Savaşı boyunca Ermenilerin özellikler Türklere karşı eylemleri ve terör saldırıları devam etmiş, hatta yoğunluk kazanmıştır. Zira savaş, Ermenilere, bağımsızlık amaçlarını gerçekleştirebilmek için faaliyetlerini daha rahat yürütecek bir ortam sağlıyordu. (Süslü ve diğerleri, a.g.e., ss. 196-197) Osmanlı Ermenileri ordudan ayrılıp sabotajlara çeşitli yerlerde isyan olaylarına da giriştiler ve savunmasız binlerce Müslüman Türk’ü katlettiler. Osmanlı köy ve kasabalarında çok büyük ölçüde mezalim yaptılar. (Sonyel, **Turkey’s Struggle...**, s. 16) Bu katliamlar en fazla Doğu Anadolu’da yapılmıştır.

Türkiye Cumhuriyeti Döneminde Ermeni Terörü

I. Dünya Savaşı’ndan sonra da Ermeni katliamları devam etmiştir. 6-13 Şubat 1919’da Erivan da yapılan Batı Ermeni II. Kongresi’nde Talat, Cemal ve Sait Halim Paşalar ile Dr. Nazım Bahattin Şakir ve Cemil Azmi Beyler gibi Osmanlı idarecileri gıyabında yargılanıp mahkûm edilmişlerdir ve buldukları yerde öldürülmeleri için çalışmalar başlamıştır.

Bugünkü Ermeni terörizminin öncü birimi, 1920’lerde Batı Avrupa’da yaşayan birçok Osmanlı eski idarecilerine suikastler düzenleyen Nemesis (Eski Yunan Adalet ve İntikam Tanrıçası) adlı Taşnak alt örgütüdür. (Şehirli, a.g.e., s. 207)

Nemsesin, ilk katlettiği Türk 15 Mart 1921’de Berlin’de bir caddede yürürken vurularak şehit edilen Osmanlı İçişleri eski bakanı Talat Paşa’dır. (Bu suikastın faili, Soghomon Tehlirian’dır) 9 ay sonra Aralık 1921’de Osmanlı dışişleri eski bakanı Sait Halim Paşa, Roma’da bir Ermeni tarafından katledildi. (Bu suikastın faili, Arshavir Shirakian’dır) Yine eski Türk yetkililerinden Bahattin Şakir Bey ve Cemal Azmi Bey, 17 Nisan 1922’de Berlin’de katledildiler. Bundan birkaç ay sonra Cemal Paşa, iki Ermeni tarafından 21 Temmuz 1922’de yaverleri Binbaşı Nusret ve Teğmen Süreyya Bey ile birlikte Tiflis’te şehit edildiler. (Atıla Şehirli, a.g.e., s. 208) Bu olaylar Ermenilerin ilk kuşak terör faaliyetleri olarak nitelendirilebilir.

Fakat, Ermeni terörünün şiddetlenmeye başladığı yıllar 1970’li yıllar olmuştur. 1973 yılında ortaya çıkan uluslararası nitelikteki ikinci kuşak Ermeni terör faaliyetleri, başta ASALA terör örgütü olmak üzere kendini göstermeye başlamıştır. 1973’te münferit bir olay olarak başlayan Ermeni terör eylemleri 1974’ten sonra Türk diplomatları ve temsilciliklerine yönelik sabotaj, suikast ve saldırı biçimindeki terör faaliyetlerinin çoğu Ermeni diasporasının etkin olduğu ülkelerde gerçekleştirildi.

Ermeni terörü Türk dış temsilciliklerine, Türk Hava Yolları bürolarına ve özellikle diplomatlara yönelmiştir. Ermeni kökenli Kaliforniyalı Geourgen Yanikian, Los Angeles Türk Başkonsolosu Mehmet Baydar ve yardımcısı Bahadır Demir’i bir otel odasında vurarak şehit etti. Bu cinayetlerden sonra

Ermeni terör örgütleri ASALA (Ermenistan'ın Kurtuluşu için Ermeni Gizli Örgütü) (1975'te Lübnan'da kurulmuştur). ve JCAG (Ermeni Soykırımı Adalet Komandoları) terör eylemlerini başlattı. 1975 Lübnan İç Savaşı ve duyarlı ortamın etkisi ile Ermeni şiddet eylemleri giderek arttı.

1973 yılı ile 1985 yılları arasında, Türkiye sınırları dışında Ermeni terörü sonucu toplam 45 kişi katledildi. 21 ülkenin 38 kentinde, 39'u silahlı, 70'i bombalı, biri de işgal şeklinde olmak üzere 110 terör eyleminin çoğunluğu, diasporanın etkin olduğu Batı ülkelerinde gerçekleşti.

Diasporanın etkin olduğu Paris'te 1975-1983 yılları arasında gerçekleşen terör eylemlerinde 6'sı Türk olan 14 kişi öldü. 60 kişi yaralandı. 1986 yılına kadar süren ikinci kuşak Ermeni terör faaliyetleri sonucu toplam 42 Türk diplomat ile 6 yabancı katledildi. 15 Türk ve 66 yabancı uyruklu kişi de yaralandı. Katledilenlerden 4 Türk Büyükelçisi, 6 tanesi başkonsolos ya da konsolostur. Geriye kalanlar Türk diplomat yakınları veya elçilik ya da konsolosluk mensuplarıdır. Öldürülen yabancı uyruklular ise bunlardan bir kısmı Türk elçilik ya da konsolosluklarında çalışan memurlardır. (Zafer Özkan, **Tarihsel Akış İçinde Terörden Politikaya Ermeni Meselesi**, İst. 2001, ss. 208-209)

Ermeni terörü sadece Türklere yönelmiş de değildir. Ermeni terörünün başlangıcında ilk yapılan eylemlerden birisi 1975'te Ermenilerin Amerika'ya göçünü teşvik eden Dünya Kiliseler Birliği'nin Beyrut'taki bir bürosuna yapılan saldırıdır. ASALA'nın Türkiye'nin dışarıdaki diplomatik temsilcilerine yaptığı saldırılar, 22 Ekim 1975'te Türkiye'nin Avusturya Büyükelçisi Daniş Tunalıgil'in Viyana'da öldürülmesi ile başlamıştır. Sadece iki gün sonra, 24 Ekimde Fransa Büyükelçisi İsmail Erez ve şoförü Talip Şener, Paris'te şehit edildi. Saldırını ASALA üstlendi.

1978 Kasımında, ASALA'ya göre “batılı emperyalist devletler, Siyonizm ve Türkiye'de ki faşist rejimle” ilişkilerini sürdüren tüm devletlere yönelik bir deklarasyon yayınlayarak bu hedeflere de saldırmaya başlamıştır. (Yücel Acer, a.g.e., s. 124) Örneğin ASALA'ya atfedilen 171 saldırıdan 70 tanesi Türkiye'ye diğerleri başka ülkelere yöneltilmiştir. (Yücel Acer, a.g.e., s. 125) Ermeni terör eylemlerinin en çok cereyan ettiği ülkeler Fransa, İsviçre, İtalya ve Lübnan'dır. Yunanistan, Rusya, Portekiz, Kanada, İspanya, İngiltere, Almanya, Danimarka, Belçika, Avusturya, Hollanda, Avustralya, İran ve Irak gibi ülkelerde de çeşitli sayıda Ermeni şiddet olayları gerçekleştirilmiştir. 1977-83 arasında Türkiye sınırları içerisinde 6 Ermeni kökenli şiddet olayı gerçekleşmiştir. Bunlar arasında 7 Ağustos 1982 tarihinde 9 kişinin öldüğü ve 72 kişinin yaralandığı Esenboğa havaalanına bombalı saldırı da vardır.

1990'lı yıllarda özellikle Atina'da Türk diplomatlara karşı saldırılar devam etmiş, bu eylemlerin çoğunun sorumluluğunu “17 Kasım Örgütü” üstlenmiştir.

Ermeni Terör Örgütleri ve Ortak Özellikleri

ASALA: “Ermenistan’ın Kurtuluşu İçin Gizli Ermeni Ordusu” veya kısa adı ile ASALA, 20 Ocak 1975’te, Lübnan’da muhtemelen Bekaa’da kurulmuştur. (H. Kemal Türközü, **Ermeni Terörü**, İst., 1985, s. 11) Gizliliğini en iyi koruyabilen terör örgütlerinden biri olan ASALA’nın kurucu ve lideri değişik takma adlar kullanan, hatta örgütün üst düzey yöneticilerinin bile ismini tam bilmediği, Lübnan Ermenilerinden Maksist-Leninist bir teröristtir. (Ercan Çiftlioğlu, **Yedekteki Taşeron ASALA**, Ank. 1997, s. 15) Agop Agopyan, Vahram Vahramia, İran İrmian gibi isimler kullanmıştır. Örgüt merkez komiteye bağlı “komuta grupları” biçiminde örgütlenmektedir. Komuta merkezleri ise “siyasi ve askerî merkezler” olmak üzere iki ana bölüme ayrılmakta, siyasi merkezlerde çalışanlar “ülke ve bölge sorumluları” olarak görevlendirilmektedirler.

ASALA, dünya kamuoyuna Ermeni davasına ne denli ve ne kadar geniş bir biçimde sahip çıktığı mesajını vermek, sahip olunan desteğin boyutlarını olduğundan büyük göstermek, terör eylemlerini araştıran güvenlik güçlerinin kafalarını karıştırarak hedef şaşırtmak için değişik adlarla “paravan” terör örgütleri kurmuştur. Bu paravan örgütlerinin en önde gelenleri 3 Ekim, 9 Haziran, Orly, Ermenistan Gizli Ordusu, Yeni Ermeni Direnişi, Fransa Eylül örgütüdür. Aslında bu örgütlerin bir başka görevi de ASALA eylemlerini sıkıştıran ülkelere gözdağı vermektir.

ASALA-MR (Asala İhtilalci Hareketi) Monte Melkonian (Melkonyan) tarafından 1983 yılında kurulmuştur. (Çitlioğlu, a.g.e, s. 23) ASALA Türkiye’ye askerî ve ekonomik yardımda bulunan tüm ülkeleri düşman kabul etmekteydi. ASALA-MR’ın başlıca iki stratejisi vardır: Bunlardan ilki dünya Ermenilerini seferber etmek, diğeri ise diğeri etnik terör örgütleri ve özellikle ayrılıkçı kürt örgütleri ile Türkiye’ye karşı ittifak yapmaktır. (Çitlioğlu, a.g.e., ss. 24-25) ASALA-MR, Kuzey Amerika ve Batı Avrupa kanadını tamamen kontrolü altına almış, bu bölgedeki militanları kendi safına çekmiştir. Melkonyan, 1993’te Dağlık Karabağ’da Azerilerle çarpışırken öldürülmüş ve Ermenistan Cumhurbaşkanı onu millî kahraman ilan etmiştir. (Tam metin için **Bkz.:** <http://www.melkonian.org/Quotes.htm>).

JCAG: (Ermeni Soykırım için Ermeni Adalet Komandoları), ASALA ve Hınçak Partisi’ne rakip olarak Taşnak Partisi ve bunun ABD uzantısı Ermeni Devrimci Federasyonu tarafından 1975 yılında Beyrut’ta kurulmuştur. Örgüt Taşnak Partisi’nin Askerî Kanadı olarak faaliyet göstermekte olup, ilk defa 22 Ekim 1975 tarihinde Viyana Büyükelçimiz Daniş Tunalıgil’in öldürülmesi olayı ile adını dünya kamuoyuna duyurmuştur. (Tam metin için **Bkz.:** <http://www.melkonian.org/Who%20is.htm>) Örgütün amacı bağımsız Büyük Ermenistan Devleti’ni kurmaktır. (Tam metin için **Bkz.:** <http://www.turkishforum.com/armenian/terror/cag.html>)

ASALA ile Ermeni Adalet Komandoları'nı ayıran en önemli hususlardan biri JCAG'nin Marksist olmamasıdır. ASALA Sovyetler Birliği ve o günlerde Sovyetlerin denetimindeki ülkeleri arkasına alırken, JCAG, Sevr Antlaşması'na imza koymuş bulunan Batılı ülkelere mesajlar göndermekte ve Lozan'da ortadan kaldırılan Sevr'in canlandırılmasına yönelik destek aramaktadır. (İsmet Parlak "Etnik kökenli ve Ayrılcı Terör Örgütleri" **1. Milletlerarası Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da Güvenlik ve Huzur Sempozyumu, (27, 29 Mart 2000)** Elazığ, Fırat Üniv. S. 987) JCAG daha çok Batı oryantasyonludur.

ARA: Fransa'da kurulmuş olup ilk defa 14 Temmuz tarihinde Brüksel Büyükelçiliğimiz İdari Ateşesi Dursun Aksoy'un öldürülmesi olayını ASALA ve JCAG ile birlikte üstlenerek adını duyurmuştur. ARA'nın ırkçılığı savunduğu, ASALA'nın metodlarına ve fikirlerine tamamen karşı olduğu, Taşnak Partisi-Ermeni soykırım Adalet Komandoları ve ASALA haricindeki Ermeni Terör Örgüt ve kuruluşları tarafından da desteklendiği, teorik ve pratik JCAG'nin paralelinde hareket ettiği bilinmektedir. (Tam metin için **Bkz.:**<http://www.terror.gen.tr/turkce/yurtdisi/diger/asala/sondurum/ara.html>).

Ermeni terör örgütlerinin ortak özelliklerine gelince, Ermeni örgütlerinin amaçlarının ve bu amaçları gerçekleştirmek için izledikleri yol ve yöntemler tamamen birer ihtilal, isyan ve terör örgütleri olduğu görülür. 1890'larda Taşnaklar'ın hedefleri:

"Çeteler teşkil etmek, hedef kitleler olan Osmanlı toplumunun maneviyatını bozmak, Türkleri eldeki bütün imkânları kullanarak öldürmek, yok etmek, egemenlik haklarından mahrum kılmak, Ermeni azınlık topluluklarını silahlandırmak, ihtilal, isyan ve terör için hazırlamak, ihtilal komiteleri, katliam grupları, katliam birlikleri kurmak, Hükûmet kuruluşlarını tahrip edip, yağmalamak gibi doğrudan terör ve terörün yaygınlaşmasıdır". (Mehmet Etemoğlu, **Ermeni Terörünün Kısa Tarihi**, Diyarbakır: Dicle Üniv. Basımevi, 1987, s. 20).

Bunun gibi Marksist Hınçak Örgütü'nün de programında propaganda, terör akıncı alayları teşkilatı, genel ihtilal teşkilatı ve isyan olayları kurulması yer almaktaydı. (Parlak, a.g.e., s. 985) Hınçaklar, Osmanlı topraklarında teşkilatlandıktan sonra çetecilerle Türkleri öldürüp, bunların öç almak amacıyla Ermenilere saldırmasını sağlamayı, böylece Rusların Hristiyanlık adına Anadolu'ya girmelerini temin etmek istiyorlardı. Bunlar bağımsız Ermenistan Devleti kurulduktan sonra siyasi parti ve grup olarak faaliyetlerine devam etmelerine karşın, terörü yöntem olarak kullanan örgütlere ilham ve destek olmaya devam etmişlerdir.

Ermeni terör örgütlerinin kuruluşları dar bir kadro ile gerçekleştirilmekte, merkez yönetim genellikle bu kadro denetiminde bulunmaktadır.

Bu örgütlerde, merkezî yönetimler ve bunlara bağlı çeşitli organların belirli bir fiziki alanda veya aynı coğrafyada olması gerekmemektedir. Çeşitli ülkelerde olabileceği gibi bir ülkenin çeşitli yerlerinde de bulunabilirler.

Örgütlerin gerek açıklanan yapıları, gerekse lider kişileri arasındaki rekabetler ve çatışmalar sık ve çeşitli bölünmelere neden olmaktadır. Bu durumdan da yararlanılmakta, bir örgüt, birden fazla kişinin liderliğinde, ayrılınca sanki ayrı terör örgütleri görüntüsü verilmektedir.

Örgütlerde genelde bütün terör örgütlerinde ve faaliyetlerinde esas olan gizlilik başka bir ortak özelliği teşkil etmektedir.

Bütün Ermeni terör örgütlerinde, terör psikolojik harekâtın bir parçası, hatta bir aşamasıdır. Propaganda amacıyla terör uygulanabildiği gibi yalnız terör yaratmak, korku ve sindirmek içinde terör eylemlerine başvurulmaktadır.

Terörist eylemler, harekete istihdam sağlamak gibi başka bir örgütsel amaca da hizmet ederler. Bu durum peşinden gelecek adam bulma noktasında örgüt yöneticilerinin işini kolaylaştırır. (Esat Uras, **Tarihte Ermeniler ve Ermeni Meselesi**, İst. Belge Yay. 1976, ss. 140-538)

Ermeni terör örgütleri daima bir veya birden fazla devletin açık veya kapalı desteğine sahiptirler. Bu devletler örgütleri birer araç şeklinde kullandıkları gibi kendi gizli örgütlerini ve psikolojik hareket kuruluşlarını örtmek için de kullanılmaktadırlar.

Tarihî süreci içerisinde Ermeni terörü üç aşama gösterir. Birincisi terörle Ermenileri, Ermeni topluluklarını kazanmak veya kendilerine çekmek, bu suretle Ermeni benliğini sağlamaktır. İkincisi, dünya kamuoyuna gücünü ve boyutlarını kabul ettirmek, ilgiyi sağlamaktır. Üçüncüsü ise, siyasi gelişmelere ve uluslararası çıkar çatışmalarına Türkiye ve Türklük hakkında kullanılabilir düşmanlık kaynakları hazırlamaktır.

Ermenilerin 19. yüzyılın sonlarında “hürriyetsizliğe, yoksulluğa, haklarından eksikliğe uğratılmış azınlık” teması 20. yüzyılın sonlarına doğru “soykırımı, katliamlara uğramış halk-millet” teması tamamen uluslararası ilişkilerde destek sağlama amacına yöneliktir. İlk fırsatta bu kaynaklar hiç tereddütsüz Türkiye’ye rakip devletler tarafından, hatta uluslararası teşkilatlar tarafından kullanılacaktır. Bütün terör örgütlerinin gizli kalan amaçları ve hedefleri uluslararası çatışmalardan doğacak fırsatların değerlendirilmesidir. Bu ise tarihî sürecine uygun olarak kendileri dışında gerçekleşmesini bekledikleri bir hedef, hatta emeldir. (Uras, a.g.e., ss. 188-191)

Bu arada Ermeni terör örgütlerinden ASALA’nın özellikle uluslararası bağlantıları ve bağlantı kurduğu devletlerin çeşitli beklentileri olduğu muhakkaktır. Biz burada sadece **PKK** ile Ermeni bağlantısını ele alacağız. Ancak buna değinmeden önce ASALA’nın bağlantı kurduğu devletleri ismen veriyoruz. ASALA’nın Rusya Bağlantısı, ASALA-Filistin ilişkisi, ASALA-İran ilişkisi, ASALA-Suriye ilişkisi, ASALA-Fransız ilişkisi, ASALA-ABD ve

Avrupa ülkeleri ilişkisi, ASALA-Kıbrıs Rum Kesimi ilişkisi, Türkiye'ye karşı ASALA-Yunanistan iş birliği.

ASALA-PKK İş Birliği

ASALA-PKK iş birliğinin temelleri birlikte siyasi ve askerî eğitim gördükleri Filistin kamplarında başlar. İlk ortak toplantı, 1979'da Lübnan'ın Sayda kentinde yapılır. ASALA ve **PKK** ortak bir deklarasyon yayımlarlar. Bu deklarasyon **Kurdistan News and Comment Dergisi**'nin 4. sayısında da yayımlanır. Bu ortak deklarasyonda şunlar ifade edilir. "Türkiye'deki yönetimin faşist olduğunu, Ermeni ve Kürt halkı adına faşist Türkiye'ye karşı ortak eylem kararı aldıklarını" açıklamışlardı. Bu bildirin henüz arkasında, Uluslararası Af Örgütü Kürt Dayanışma Komitesi, Ermeni Öğrenci Birliği, Ermeni Öğrenci Organizasyonu, Avrupa Ermeni Öğrenci Birliği, Avrupa Kürt Öğrenci Birliği, Ermeni Basın ve Haber Örgütü, İngiliz Komünist Partisi gibi Marksist örgütler ortak bir cephe oluşturarak İngiltere'de, "Türkiye'de Kürtlerin azınlık olduğu ve Türk Hükümeti'nin onlara baskı yaptığı" iddialarıyla Türkiye aleyhtar bir kampanya başlattılar. (Şükrü Kaya Seferoğlu, **Millî Mücadele Yıllarında Kürt-Türk-Ermeni İlişkileri**, İst. 1990, ss. 116-119) 1980 başlarında ise **PKK-ASALA** ilişkilerinde yeni bir gelişme olmuş, ASALA ve **PKK** Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde "Ermeni-Kürt Federe Devleti" kurmak üzere anlaşmışlardır. (Çitlioğlu, **Yedekteki Taşeron ASALA**, s. 19)

Terör örgütü **PKK**, 21-28 Nisan 1980 tarihini "Kızıl Hafta" olarak ilan etmiş ve 24 Nisan tarihini sözde Ermenilerin katledilme günü olarak toplantılar yapmaya başlamıştır. **PKK** ve ASALA ortak hareketlerinin tepki çekmesi üzerine ilişkilerin illegal alanda gizli olarak sürdürülmesi kararlaştırılmıştır. Bu gelişmeler akabinde 9 Kasım 1980 tarihinde Strazburg Başkonsolosluğumuz'a 19 Kasım 1980 tarihinde ise Roma Türk Havayolları büromuza yönelik olarak düzenlenen saldırılar, **PKK** ve ASALA terör örgütleri tarafından ortaklaşa üstlenilmiştir. Bölücü terörist elebaşı Abdullah Öcalan, Ermeni Yazarlar Birliği tarafından "Büyük Ermenistan hayali fikirlerine olan katkılarından dolayı onur üyeliğine seçilmiştir. 24.09.1981 tarihinde ASALA, "Kürt ve Türk Halklarına Başvuru" adıyla bir bildiri yayımlayarak **PKK**'ya olan desteğini bir kez daha deklare etmiştir. (Seferoğlu, a.g.e., ss. 116-119) Hatta 8 Nisan 1980 yılında yapılan toplantıda "Türkiye'ye karşı ortak eylem kararları" bir kez daha teyit edilirken, bu toplantıya ikisi kadın 12 **PKK** ve ASALA temsilcisinin katıldığı toplantıda biri Ermeni, diğeri Kürt iki militan alınan ortak kararları açıklamışlardı.

Toplantıda "Kürtlerle Ermeniler arasında fizyonomik benzerlik olduğunu belirterek Kürtlere kan kardeşi" ilan edilen ASALA, 24 Eylül 1981'de ise "Kürt ve Türk Halklarına Başvuru" adlı bir bildiri yayımlayan ASALA **PKK**'ya her konuda destek vereceğini, aynı etnik kökene sahip (!) Kürtler ve Ermenilerin, aynı ulustan (Türklerden) gördükleri baskılara ortak eylemlerle cevap vereceklerini açıklar

1982’li yıllardan ASALA merkezini Atina’ya taşıırken, militanları da **PKK** safında Kuzey Irak’ta ve Suriye’de eylemlere katılmaktaydı. **PKK**’nın 1984’te Şemdinli ve Eruh’ta gerçekleştirdiği ilk kanlı saldırıdan çok önce 1982 sonlarında sınır jandarma Tugay Komutanlığınca Ankara’ya Genelkurmay’a verilen bilgilerde Türkiye-Suriye sınırında **PKK** tarafından “saldırıya yönelik” kamplar kurulduğu ve bu kamplarda ASALA militanlarının da bulunduğu açıkça belirtiliyordu. (Nevzat Bölügiray, **Özal Döneminde Bölücü Terör**, İst. 1992, s. 17) ASALA’nın bu gizli yardımı, günümüze uzanan bir çizgide sürekli devam etmiştir. ASALA militanları, Türkiye-Suriye, Türkiye-Irak, Türkiye-Ermenistan sınırlarında, hatta Doğu Anadolu’daki **PKK** eylemlerinde önemli rol oynayacaklar, hatta lider kadroda yer aldıkları için kanlı katliamlara imza atarak, Güneydoğu’da masum Kürt ailelerini acımasızca katledecekler, bu da **PKK** içinde tartışmalara neden olacaktır.

ASALA-**PKK** ilişkilerini, **PKK**’lilerin başta Abdullah Öcalan olmak üzere, bu ilişkileri ya küçük ya da yok göstermelerinin temel nedeni Kürt halkının tepkilerinden korkmalarıdır. Nitekim daha 5 Aralık 1981’de Londra da İmperial College’de toplantı yapan Kürt Öğrenci Derneği (AKSA) ile Ermeni Öğrenciler Birliği (UASE)’nin toplantısında “Ermeni-Kürt Federe Devleti” tartışılırken, UASE üyesi Ermeni konuşmacı, Kürtlerin soruna gösterecekleri tepkiyi şöyle özetleyecektir:

“Biz Van Gölü ve Ağrı Dağı içinde olmayan bir Ermenistan düşünemeyiz. Aynı şekilde Kürt kardeşlerimiz de içinde Ağrı Dağı ve Van Gölü olmayan bir Kürdistan düşünemezler. Ancak bir kez ortak amaçlar altında ve ortak mücadele için birleştiğimiz zaman bunlar fazla önemli sorunlar olmaktan çıkar. Başarıya ulaştıktan sonra her türlü gelişme mümkündür. Herhangi bir sınır çizilebilir. Hatta zaferden sonra ortak bir Armeno-Kürdistan dahi doğabilir. Ancak bu gibi spekülasyonları geleceğe bırakalım. (Çitlioğlu, a.g.e., s.105)

Bu fikirler yıllar sonra **PKK** lideri terörist Abdullah Öcalan’ın Türk gazetecilere söylediğinin aynısı idi. Bundan da anlaşılıyor ki Amerikalı Gazeteci Claire Sterling’in Sayda Konferansı’na dayanarak belirttiği “Doğu Anadolu’da Ermeni, Güneydoğu Anadolu’da Kürt bölgelerinde oluşacak federe devlet” düşüncesi (Çitlioğlu, a.g.e., s.105) **PKK** tarafından hep saklanmaktadır. Ancak hiçbir zamanda inkârda edilmemektedir.

ABD’li Prof. Dr. Michael Gunter ABD’de yapılan bir seminerde Kürt Ermeni dayanışması konusunda “... Aynı topraklar üzerinde hâlâ iddia etmelerine ve Kürtlerin Ermeni jenosidinin gerçek faili oldukları iddialarından kaynaklanan tarihî düşmanlıklara rağmen, **PKK** ile ASALA’nın Türkiye sınırları içinde terör iş birliğinde bulunması çok ilgi çekicidir” dedikten sonra “o yıllarda, her nedense bunlar birçok Türk aydınının gözünden kaçmıştı” demiştir. (İsmet Giritli, “**PKK** Ermeni İttifakı”, (“**Kürt Türkleri**” yazı dizisi) Türkiye, 13 Haziran 1998)

“Kürt-Ermeni dayanışması” konusunda başka bir örnek, Batı Berlin’de faaliyet gösteren Ermenistan Enformasyon ve Dökümantasyon Merkezi’nin Karabağ ihtilafı üzerine yayınlanan bir bildiridir. Bu bildiri; Azeriler’in Karabağ’ın Laçin bölgesinde yaşayan Kürtleri Ermeni halkına karşı tahrik ettikleri” iddiasını ortaya atan “Kürt halkına bir çağrı” niteliğindedir. (İsmet Giritli, a.g.e, gazete, 13 Haziran 1998)

Ermenilerin bugün üzerinde hak iddia ettikleri Anadolu topraklarında yaşamadıkları ve bu topraklar üzerinde mücadele edemeyecekleri düşünüldüğünde, bir taşeronla başvurmaları gerekliliği kendiliğinden ortaya çıkmaktadır. Taşeron olarak da öncelikle ayrılıkçı **PKK** seçilmiştir. ABD ve Kanada gibi ülkelerde bulunan Ermeni akademisyenler ve bu ülkelerdeki destekleyicileri **PKK** ile ilişki kurmak için her yolu denemektedirler. Genellikle tarihçi olan bu akademisyenler, Van-Diyarbakır hattının Ermeni toprağı olduğunu ileri sürmekte, buranın kendilerine verilmesi gerektiğini Kürtlere duyurmaktadırlar. (Emin Gürses, **Ayrılıkçı Terörün Anatomisi, IRA-ETA-OKK**, İst. Bağlam Yay. 2001, s. 151) Görüldüğü gibi hem Ermeniler hem de Kürtler aynı topraklar üzerinde hak iddia etmektedirler. Burada asıl sorulması gereken bu durumda dengeyi kimin sağladığı, arayışı hangi üçüncü bir tarafın bulduğudur.

1992 Ekim ayından itibaren Kuzey Irak’a üstelenen terör örgütü **PKK**’ya karşı gerçekleştirilen sınır ötesi operasyonlarda örgütün büyük darbeler alması ve barınma imkânlarını kaybetmesi üzerine bir kısım örgüt mensuplarının İran, Ermenistan’a geçmeleri ile **PKK** terör örgütünün Ermenistan’daki aktif faaliyetleri bozulmuştur.

SONUÇ

Ermeni sorununun ortaya çıkışından bugüne kadar, katliamı ve katletmeyi meslek edinen Ermeni terörünün amacı; tarihî gerçekleri tamamen görmezlikten gelerek, sözde Ermeni soykırım iddialarını ve Ermenilerin taleplerini dünya kamuoyuna duyurmaktır. Ulaşmak istediği son ise “Büyük Ermenistan” rüyasıdır.

Ermeni sorunu, Osmanlı Devleti’ni parçalayarak çıkarlarına ulaşmayı amaçlayan ülkelerce ortaya çıkarılmış, bugün ise adları değişmekle birlikte aynı çıkar çevrelerinin Türkiye üzerindeki emellerini gerçekleştirmek için sıcak tuttıkları temelsiz, yapay ve maksatlı bir sorundur.

Osmanlı’nın son döneminde nasıl Ermeniler diğer milletlere mensup insanları Osmanlı’nın rakibi diğer güçlere dış politikalarının aracı olarak kullanmışsa, benzeri şekilde günümüzde de “Soykırım İddiaları” meselesi uluslararası ilişkilerde doğru olup olmadığı, tarihî gerçekliği bir tarafa bırakılmaya Türkiye’yi sıkıştırmak, zora sokmak isteyen ülkeler ve kesimler için etkili bir araç hâline gelmiştir.

Osmanlı'nın Ermenilere yönelik iddia edilen kötü muamelelerinin ve sözde "Ermeni Soykırımı'nın" intikamının alınması ve de bu iddiaların propagandasının yapılarak yaygın kabulünün sağlanması hedefleri de güdülmeye başlanmıştır.

Ermeniler Osmanlı ve Türkiye Cumhuriyeti dönemlerinde toplumun çeşitli kesimlerinde korku ve dehşet yaratan ve yasal olmayan şiddet eylemleri gerçekleştirmişler ve birçok masum Türk-Müslüman halkı katletmişler, mal mülkünü yağmalamışlar ve çok çeşitli zararlar vermişlerdir.

Ermeni terör eylemleri ile ilgili belirtilmesi gereken bir başka önemli özellik, bu eylemlerin yoğun bir biçimde uluslararası nitelik taşımasıdır. Daha 18. yüzyılda Taşnaksutyun gibi Ermeni terör grupları Osmanlı sınırları dışında kurulmuş ve bazı devletlerden önemli yardım almışlar, ama eylemlerini Osmanlı Devleti sınırları içinde gerçekleştirmişlerdir.

Türkiye Cumhuriyeti dönemindeki Ermeni terör olaylarını gerçekleştiren gruplarında dışarıda kurulmuş oldukları ve bazı ülkelerden destek alarak birçok ülkede ve bu arada Türkiye'de ve çoğu kez de Türk hedeflere yönelik birçok terör eylemleri gerçekleştirmiş oldukları bilinmektedir.

Ancak yine de, Ermeni terörünün en yoğun olduğu dönemlerde, Ermeni terörüne karşı uluslararası mücadele belirgin bir biçimde etkisiz kalmıştır. Kendi topraklarında Türk hedeflere karşı terörist saldırılar gerçekleştirilen batılı devletler, eylemi gerçekleştiren teröristlere karşı tepkisiz kalmışlar ya da yargılayıp serbest bırakmışlardır. Bu durumun gerisinde bir kastın olduğu muhakkaktır.

Büyük Ermenistan rüyasını gerçekleştirmek amacıyla Ermenilerin göç ettirilmesini soykırım şeklinde istismar eden "Dört T Planı"nı uygulamaya koymuşlardır. Bu plan, Ermeni iddialarının dünyaya "tanıtılması"nı, Türkiye tarafından "tanınması"nı, Türkiye'den "tazminat" alınmasını ve nihayet "Batı Ermenistan" olarak adlandırılan "toprak" parçasını Türkiye'den koparılmasını amaçlamaktadırlar.

Ermeni örgütleri sözde soykırım iddiası ile, dört kıtada ve dünyanın 19 ayrı ülkesinde Türk diplomatlarına karşı üst üste kanlı suikastler ve sansasyonel baskılar düzenledir. Kusursuz cinayetler işledirler ve bu üstün başarıları ile övündüler. Ermeni örgütleri suikast ustası olduklarını kanıtladılar. Bu konuda onların üstüne yoktur. Kendilerine Ermeni adı veren bu teröristler on küsur yıl boyunca yer yuvarlağının dört bucağında kanlı izler bıraktılar. Yer yuvarlağını da, insanlık haysiyetini de hayasızca lekelediler.

KAYNAKÇA

Acer, Yücel, "Terörizm Kavramı Açısından Ermeni Terörü ve Genel Nitelikleri" **Ermeni Araştırmaları**, Ank. EAE. S. 8

Amabaryan, Azat ve Stepanyan, Stepan, **Genotsid Armyan**, Ermenistan Cumhuriyeti, Bilimler Akademisi, Gitutyay Yayinevi, Erivan 1995, Armenotsid.

“Armyane Planiruyut Sobrat Polny Paket Doozatelstv Genotsida 1915 v Osmanskoy Turstii”.

Armyane SŞAza Djonakerri: İntervyu Glav. Ay. Data Kiro Manoyena İAREGNUM”, **Bkz.:** <http://www.regnum.ru/expnews/305294.html>.

ASALA terör örgütü hakkında **Bkz.:** <http://www.ermenisorunu.gen.tr/tukce/teror/asala.html>.

Babacan, Hasan, **Ermeni Tehcirini Hazırlayan Faktörler ve Tehcir, Dünden Bugüne Türk-Ermeni İlişkileri** (Der. İdris Bal ve Mustafa Çufalı), Nobel Yayınları, 1. Baskı, Ağustos 2003.

Başbakanlık Devlet Arşivleri Yayınları, Ank., 1994.

Bayur, Yusuf Hikmet, **Türk İnkılabı Tarihi**, Cilt: II/III, Ank. TTK. Yay. 1991, ss. 40-42.

BOA, DH. ŞFR, No: 54/308 **Osmanlı Belgelerinde Ermeniler**, 145.

Cabbarlı, Hatem, **Sözde Ermeni Soykırım Propagandası ve Türkiye Ermeni Araştırmaları 2. Türkiye Kongresi Bildirileri**, II. Cilt. Ank. EAE. Yay. 2007. <http://www.melkonian.org/Quotes.htm>. <http://www.teror.gen.tr/turkce/yurtdisi/diger/asala/sondurum/ara.html>.

Çaycı, Abdurrahman, “Türk-Ermeni İlişkilerinde Gerçekler” **Türkiye’nin Sorunları Sempozyumu**, Hacettepe Üniv. Atatürk İlk. ve İnk. T. Ens. Ank. TTK Yay. 1995.

Çiftlioğlu, Ercan, **Yedekteki Taşeron ASALA**, Ank. 1997.

Demirel, Emin, **Kapanmayan Yara Terör**, İstanbul. GHMD Yayınları. 1995.

Etemoğlu, Mehmet, **Ermeni Terörünün Kısa Tarihi**, Diyarbakır: Dicle Üniv. Basımevi, 1987.

Frantsiya Doljna Skazat Net Çlenstvıs Turtsii v Evrosoyuz”, **Bkz.:** <http://wwwherkir.am/ryslindex.php?sub=armkid=7105>.

Genotsid Armyan, 1915 Gode Priznali Eşe Tri Ştata SŞA”, **Bkz.:** Giritli, a.g.e, gazete, 13 Haziran 1998.

Giritli, İsmet, “**PKK Ermeni İttifakı**”, (“Kürt Türkleri” yazı dizisi), **Türkiye**, 13 Haziran 1998.

Gürses, Emin, **Ayrılkçı Terörün Anatomisi**, İRA-ETA-OKK, İst. Bağlam Yay. 2001.

Kantarıcı, Şenol, **Amerika Birleşik Devletlerinde Ermeniler ve Ermeni Lobisi**, Aktül Yay. 2004.

Karal, Enver Ziya, **Armenians Qustion**, Ank. 1975.

Memiş, Ekrem-Köstüklü, Nuri, **Yeni ve Yakın Çağda Türk Dünyası**, Konya, Çizgi Yay. 2000.

Oganisyan, Vek Borbi, Münih, Moskova, Fenik Yayınevi, 1991.

Özgüldür, Yavuz-Güler, Ali-Akgül, Suat ve Akgül, Mesut, **Her Yönü ile Ermeni Sorunu**, Ank. K. H. O. Yay. 2001.

Özkan, Zafer, **Tarihsel Akış İçinde Terörden Politikaya Ermeni Meselesi**, İst. 2001.

Parlak, İsmet, "Etnik kökenli ve Ayrımcı Terör Örgütleri" **1. Milletlerarası Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da Güvenlik ve Huzur Sempozyumu**, (27, 29 Mart 2000) Elazığ, Fırat Üniv.

Sakarya, İhsan, **Birinci Dünya Harbi ve Ermenilerin Göç Ettirilmesi**, Ank. Gen. Kur. Basımevi.

Seferoğlu, Şükrü Kaya, **Millî Mücadele Yıllarında Kürt-Türk-Ermeni İlişkileri**, İst. 1990.

Sonyel, Salahi Ramandan **The Ottoman Armenians, Victims of Great Power Diplomacy**, London, K. Rustem and Brother, 1987.

Süslü, Azmi-Kırzioğlu, M. Fahrettin-Yinanç, Rafet-Hallaçoğlu, Yusuf, **Türk Tarihinde Ermeniler**, Birinci Basım (Kars, Kafkas Üniv. Rektörlüğü Yay. 1995).

Şehirli, Atilla, **Türkiye'de Bölücü Terör Hareketleri ve Devletin Aldığı Tedbirler**, İst. Burek Yay. 2000.

----, "ASALA'nın Ortaya Çıkışı Eylemleri İlişkileri ve Sonu", **Dünden Bugüne Türk-Ermeni İlişkileri**, Ankara, 2003.

Uras, Esat, **Tarihte Ermeniler ve Ermeni Meselesi**, İst. Bel. Yay. 1976.

Volkan, Vamık, **Bloodlines, From Ethnic Pride to Ethnic Terrorism**, New York, 1997. <http://www.turkishforum.com/armenian/terror/cag.html>.

Yaşarbaş, Enver, **Ermeni Terörünün Tarihçesi**, İst. Petek Yay., 1984.